

Gozba Korbijevih

*Mnogo se hajlendskih starešina borilo,
Mnogo je hrabrih ljudi palo.
Sama smrt je drage volje primljena,
Sve za škotskog kralja i zakon.*

– „Zar Se Nećeš Vratiti?“

16. april 1746.

Mrtav je. Nos mu je, međutim, bolno pulsirao, što je smatrao čudnim u datim okolnostima. Iako je imao mnogo poverenja u razumevanje i milost svog stvoritelja, u sebi je krio onaj ostatak elementarne krivice zbog kojeg se svi plaše mogućnosti da stignu u Pakao. Ipak, sve ono što je čuo o Paklu nateralo ga je na pomisao da je mala verovatnoća da bi muke namenjene njegovim nesrećnim stanovnicima bile svedene samo na bolni nos.

S druge strane, ovo nije mogao da bude Raj, po nekoliko osnova. Pod jedan, on ga nije zaslužio. Pod dva, mesto nije tako izgledalo. I pod tri, sumnjao je da slomljen nos može biti nagrada blagoslovenima išta više nego kazna prokletima.

Pošto je o Čistilištu uvek mislio kao o nekakvom sivom mestu, slabo crvenkasto svetlo koje je bojilo sve oko njega izgledalo je prikladno. Pomalo mu se razbistrilo u glavi i vraćala mu se sposobnost razmišljanja, mada polako. Neko, pomislio je prilično ljutito, treba da se pojavi i da mu pošteno kaže kakva je presuda, pre nego što propati i suviše da bi se pročistio i napokon ušao u carstvo Božje. Nije bio siguran očekuje li đavola ili anđela. Nije imao pojma o tome kakvo je osoblje Čistilišta; to nije bilo gradivo o kojem je učitelj pričao u njegovim đačkim danima.

Dok je čekao, počeo je da nagađa kakva će još mučenja morati da podnese. Imao je brojne površinske i duboke posekotine, tu i tamo modrice, a i bio je prilično siguran da je ponovo slomio domali prst desne šake – teško ga je bilo zaštititi jer je štrčao onako ukočen, sa nepokretnim zglobovima. Ništa od toga, međutim, nije bilo strašno loše. Šta još?

Kler. To ime ga je poseklo posred srca i izazvalo bol mučniji od bilo čega što je njegovo telo ikada moralo da podnese.

Da je uopšte više i imao pravo telo, bio je siguran da bi se ono presamitalo u agoniji. Znao je da će biti ovako kada ju je poslao nazad do kamenog kruga. Duhovna patnja mogla se smatrati uobičajenim stanjem za Čistilište i on je sve vreme očekivao da će bol zbog razdvajanja biti njegova glavna kazna – dovoljna, pomislio je, da podmiri sve što je ikada učinio: uključujući ubistvo i izdaju.

Nije znao da li je onima u Čistilištu dozvoljeno da se mole ili ne, ali je ipak pokušao. *Gospode*, molio je, *samo da ona bude bezbedna. Ona i dete*. Bio je siguran da bi ona mogla uspeti da stigne do kruga sama; tek dva meseca trudna, još uvek je bila laka i brzonoga – i najtvrdoglavija odlučna žena koju je ikada upoznao. Ali, da li je uspela u opasnom prelasku na mesto sa kojeg je došla – neizvesnom klizanju kroz nekakve tajanstvene slojeve koji leže između tada i sada, nemoćna u stisku kamena – on to nikada neće saznati i pomisao na to bila je dovoljna da zaboravi čak i na pulsiranje u nosu.

Vratio se prekinutom inventarisanju telesnih povreda i užasno se uznemirio kada je otkrio da mu izgleda leva noga nedostaje. U kuku je osećao nekakvo bockanje i trnjenje, ali dalje ništa. Verovatno će se osećaj vratiti, ako ne kada konačno stigne u Raj, onda makar na sudnji dan. Na kraju krajeva, njegov zet Ijan sasvim se lepo snalazio s drvenom štulom, koja je zamenjivala *njegovu izgublenu nogu*.

I pored toga, mučila ga je sujeta. Ah, mora da je to; kazna ima za cilj da ga izleči od greha sujete. Pripremio se za najgore, odlučan da sve što ga snađe prihvati hrabro i koliko god može pokorno. Ipak, nije mogao da se suzdrži već je oklevajući pružio ruku (ili ono što je koristio kao ruku) da opipa gde se tačno završava ud.

Ruka je udarila u nešto čvrsto i prsti su se upleli u mokru, zamršenu kosu. Naglo se uspravio i uz nešto muke razlomio sloj osušene krvi koja mu je ulepila kapke. Sećanje je nagnulo i on je glasno zastenjao. Pogrešio je. Ovo jeste Pakao, a Džejms Frejzer, na nesreću, ipak nije mrtav.

* * *

Telo nekog muškarca ležalo je preko njegovog. Njegova mrtva težina drobila mu je levu nogu, što je objašnjavalo nedostatak osećaja. Glava, teška poput potrošenog đuleta, licem je pritiskala njegov stomak, a vlažna, zamršena kosa bila je tamna i rasuta po njegovoj mokroj košulji. Trgnuo se nagore od iznenadne panike; glava se zakotrljala u stranu na njegovom krilu, a napola otvoreno oko tupo je zurilo naviše iza pramenova kose koji su ga zaklanjali.

To je bio Džek Rendal. Njegov fini crveni kapetanski mundir od natopljenosti je bio tako taman da je izgledao skoro crn. Džejmi je nekako pokušao da odgurne telo, ali nije imao snage; njegova ruka se slabašno raširila na Rendalovom ramenu, a lakat druge ruke iznenada je popustio kada je pokušao da se osloni na njega. Ponovo je pao na leđa, nebo je bilo bledosivo od susnežice i vrtoglavo se kovitlalo iznad njega. Glava Džeka Rendala bestidno je poskakivala na njegovom stomaku dok je dahtao.

Pritisnuo je dlanovima ravno u blatnjavo tlo – hladna voda je pokuljala između njegovih prstiju i pokvasila mu košulju na leđima – i nekako se izmigoľjio u stranu. Nešto toplote se zadržalo između njih; kada je mlitavi teret polako oslobođen skliznuo, ledena kiša mu je izloženo telo pogodila poput udarca i on se žustro stresao od iznenadne hladnoće.

Dok je bauljao boreći se sa svojim izgužvanim, blatnjavim pledom, čuo je zvuke koji su nadjačavali zavijanje aprilskog vetra – udaljene povike i jauke i cviljenje – poput dozivanja duhova na vetru. I svuda, prodorno graktanje vrana. Desetina vrana, sudeći prema zvuku.

Ovo je čudno, pomislio je kao kroz maglu. Ptice ne bi trebalo da lete po ovakvoj oluji. Poslednjim trzajem je oslobodio pled ispod sebe i nespretno ga prebacio preko svog tela. Kada je pružio ruku da pokrije noge, video je da su mu kilt i leva noga natopljeni krvlju. Prizor ga nije uznemirio – izgledao je neodređeno, samo interesantno – tamnocrvene mrlje davale su kontrast sivkastozelenoj boji močvarnih biljaka oko njega. Odjeci bitke su mu slabili u ušima i on je kalodensko bojište prepustio graktanju vrana.

* * *

Mnogo kasnije, probudilo ga je dozivanje njegovog imena.

„Frejzeru! Džejmi Frejzeru! Jesi l' tu?”

Ne, pomislio je ošamućeno. Nisam. Gde god da se to nalazio dok je bio u nesvesti, bilo je bolje nego ovo. Ležao je u malom useku, dopola ispunjenom

vodom. Susnežica je prestala, ali ne i vetar; zavijao je preko močvare, oštar i leden. Nebo se smračilo skoro do crnog – mora da pada več.

„Kažem ti, video sam ga kako ide ovamo dole. Odmah pored velikog bokora vresa.” Glas je stizao iz daljine i jenjavao dok se čovek s nekim ubeđivao.

Nešto je zašuškalo kraj njegovog uva, pa je okrenuo glavu i video vranu. Stajala je na travi korak dalje, mrlja vetrom razbarušenog crnog perja, posmatrajući ga okom sjajnim kao perla. Nakon što je zaključila da on ne predstavlja nikakvu pretnju, okrenula je vrat sa spontanom lakoćom i svoj debeli oštri kljun zabola u oko Džeka Rendala.

Džejmi se trgnuo, kriknuo od gađenja i uzvrpoljio se, što je vranu nateralo da odleprša, krešteći uspaničeno.

„Hej! Tamo!”

Začulo se šljiskanje po močvarnom zemljištu, neko lice se pojavilo pred njim i on je osetio ruku na ramenu.

„Živ je! Makdonalde, dođi! Pomozi ovde – neće taj moći sam da hoda.” Bilo ih je četvorica, ali su ga s teškom mukom uspravili. Ruke je bespomoćno prebacio preko ramena Juana Kamerona i Ijana Makinona.

Hteo je da im kaže da ga ostave; kada se probudio setio se da je namerao da umre, ali je bilo suviše teško odupreti se milini njihovog društva. Od odmora mu se povratio osećaj u utrnuloj nozi i bio je svestan koliko je rana ozbiljna. U svakom slučaju, umreće brzo; hvala bogu što neće morati da bude sam, u mraku.

* * *

„Vode?” Osetio je pehar na usnama i pridigao se tek koliko da popije vodu, pazeći da je ne prospe. Nečija ruka je nakratko pritisnula njegovo čelo i nestala.

Goreo je. Osećao je plamenove iza kapaka kada bi ih zatvorio. Usne su mu bile ranjave i ispucale od temperature, ali je to bilo bolje od jeze, koja je povremeno nailazila. Kada ga uhvati groznica, mogao je bar mirno da leži; drhtanje od jeze budilo je uspavane demone u njegovoj nozi.

Murtag. Imao je užasan osećaj u vezi sa svojim kumom, ali nije mogao da mu da oblik. Murtag je mrtav; znao je da je sigurno tako, ali nije znao zašto i kako to zna. Dobra polovina hajlendske vojske je izginula, poklana u baruštini – toliko je uspeo da zaključi iz priče ljudi u seoskoj kući, ali on sam se nije sećao bitke.

Borio se i ranije s vojskama i znao je da takav gubitak pamćenja nije neobičan kod vojnika; viđao je to, mada nikada lično nije doživeo. Znao je da će mu se pamćenje vratiti i nadao se da će biti mrtav pre toga. Pomerio se zbog te pomisli i od pokreta mu je kroz nogu sevnuo oštar bol, od kog je zastenjao.

„Džejmi, dobro si?” Juan se podigao na lakat pored njega, a njegovo zabrinuto lice bilo je iznureno na svetlu zore. Krvavi zavoj mu je bio omotan oko glave, a na kragni su bile mrlje boje rđe od rane na glavi, koju je okrznuo metak.

„Aha, poslužiću nečemu.” Podigao je ruku i dodirnuo Juanovo rame u znak zahvalnosti. Juan ju je potapšao i ponovo legao.

Vrane su se vratile. Crne kao sama noć, otišle su na legalo kada se smrklo, ali su se vratile sa zorom – ptice rata su došle da se goste mesom palih. Oko koje je okrutni kljun ključnuo isto je tako moglo biti moje, pomislio je. Osećao je svoje očne jabučice ispod kapaka, okrugle i tople, ukusne pihitijaste zalogaje koji se neumorno kotrljaju uzaludno tražeći zaborav, dok izlazeće sunce njegove kapke pretvara u tamne i krvavocrvene.

Četvorica iz grupe su se okupila oko jedinog prozora seoske kuće i tiho razgovarala.

„Da probamo da pobjegnemo?” rekao je jedan, pokazujući glavom napolje. „Isuse, čoveče, najbolji među nama jedva mogu da teturaju – a najmanje ih je šestorica koji uopšte ne mogu da hodaju.”

„Ako možete da hodate, idite”, rekao je čovek s poda. Napravio je grimasu prema svojoj nozi, umotanoj u ostatke iscepanog kilta. „Ne razvlačite se zbog nas.”

Dankan Makdonald se s mrgodnim osmehom okrenuo od prozora, odmahujući glavom. Prozorsko svetlo se odbilo od grubih crta njegovog lica, produbljujući bore od umora.

„Ne, čekaćemo”, rekao je. „Pod jedan, Engleza ima kô vašaka na zemlji; s prozora možeš da ih vidiš kako se roje. Nema čoveka koji bi sada pobjegao čitav sa Dramosija.”

„Čak i oni koji su juče zbrisali s bojišta neće stići daleko”, upao je tiho Makinon. „Zar nisi čuo engleske trupe kako noću prolaze brzim maršem? Zar misliš da bi im teško palo da progone do smrti rulju kao što smo mi?”

Niko ništa nije rekao; svi su oni vrlo dobro znali odgovor. Mnogi Hajlenderi su jedva mogli da stoje na bojištu pre bitke, izmučeni hladnoćom, umorom i glađu.

Džejmi je okrenuo lice zidu moleći se da su njegovi ljudi krenuli na vreme. Lalibroh je zabačen; ako su uspeli da se dovoljno udalje od Kalodena, mali su izgledi da će biti uhvaćeni. A ipak, Kler mu je rekla da će Kamberlendove trupe zaći duboko preko granica i opustošiti Hajlends u želji za osvetom.

Pomisao na nju ovog puta je izazvala samo talas nepodnošljive žudnje. Bože, da mu je ona sada ovde, da spusti ruke na njega, da mu neguje rane i njegovu glavu stavi u svoje krilo. Ali, ona je otišla – otišla dvesta godina daleko od njega – i hvala gospodu što je to uradila! Suze su polako potekle ispod njegovih sklopljenih kapaka i on se bolno prevrnuo na stranu da ih sakrije od drugih.

Gospode, samo da ona bude bezbedna, molio se. Ona i dete.

* * *

Negde sredinom popodneva u vazduhu se iznenada osetio miris paljevine. Ulazio je kroz nezastakljene prozore. Bio je gušći od mirisa dima baruta, jednak i sa primesom užasnog smrada, koji je podsećao na pečeno meso.

„Spaljaju mrtve”, rekao je Makdonald. On jedva da se pomerio sa stolice pored prozora za sve vreme otkad smo u kolibi. Izgledao je kao mrtvačka glava, kose crne kao ugljen i ulepljene prljavštinom, sklonjene nazad s lica, na kojem se videla svaka kost.

Povremeno bi se u baruštini začuo kratki, ravan pucanj. Pucanj iz puške. Završni udarac koji su izvodili oni engleski oficiri koji su imali osećaj samilosti, pre nego što bi nesrećnik u kariranom bio bačen na lomaču zajedno sa njegovim srećnijim drugovima. Kada je Džejmi podigao pogled, Dankan Makdonald je još uvek sedeo pored prozora, ali je žmurio.

Pored njega, Juan Kameron se prekrstio. „Neka i prema nama imaju toliko milosti”, prošaputao je.

* * *

Imali su je već sutradan. Upravo je prošlo podne kada su noge u čizmama prišle seoskoj kući i vrata se širom otvorila na nečujnim kožnim šarkama.

„Hriste.” Bio je to prigušeni uzvik zbog prizora u seoskoj kući. Vetar sa vrata je uskomešao smrdljivi vazduh preko prljavih, blatnjavih, krvavih tela koja su ležala ili sedela zgurana na podu od naboja.

Nije bilo ni reči o mogućnosti pružanja oružanog otpora – nisu imali volje i nije bilo svrhe. Jakobiti su jednostavno sedeli, iščekujući zadovoljstvo njihovog posetioca.

On je bio major, sav nalickan i svež u uniformi bez nabora, sa uglancanim čizmama. Pošto je kratko zastao da osmotri one koje je tu zatekao, zakoračio je unutra s poručnikom za petama.

„Ja sam lord Melton”, rekao je osvrćući se okolo kao da traži vođu ovih ljudi, nekoga kojem bi bilo najprikladnije da se obrati.

Dankan Makdonald je i sam brzo pogledao okolo, pa polako ustao i pognuo glavu. „Dankan Makdonald od Glen Ričija”, rekao je. „I ostali”, mahnuo je rukom, „ranije pripadnici armije Njegovog veličanstva kralja Džejsa.”

„Tako sam i pretpostavio”, rekao je Englez uzdržano. Bio je mlad, u ranim tridesetim, ali je posedovao samopouzdanje iskusnog vojnika. Pažljivo i polako je pogledao jednog po jednog čoveka, a zatim je ruku zavukao u šinjel i izvukao presavijeni list papira.

„Imam ovde narednje Njegove visosti, vojvode od Kamberlenda”, rekao je. „Ovlašćenje da se na licu mesta pogubi svako za koga se utvrdi da je učestvovao u izdajničkoj buni koja je upravo minula.” Još jednom je preleteo pogledom po kolibi. „Ima li ovde nekoga ko tvrdi da nije izdajnik?”

Škoti su se jedva čujno nasmejali. Nevinost, sa čađi od bitke još uvek na njihovim licima, ovde na ivici bojnog polja pretvorenog u klanicu?

„Ne, lorde”, rekao je Makdonald sa najdiskretnijim osmehom na usnama. „Sve sami izdajnici. Da li ćemo, onda, biti obešeni?”

Meltonovo lice se zgrčilo u grimasu blage odvratnosti, a zatim je ponovo postalo ravnodušno. On je bio nežne građe, sa sitnim finim crtama lica, ali i pored toga je uspešno nametao svoj autoritet.

„Bićete streljani”, rekao je. „Imate jedan sat da se pripremite.” Zastao je i brzo pogledao poručnika kao da se plaši da možda zvuči preterano velikodušno pred svojim potčinjenim, ali je nastavio. „Ako neko od vas želi pribor za pisanje – da možda napiše pismo – uslužiće vas službenik koji je sa mnom.” Kratko je klimnuo glavom Makdonaldu, naglo se okrenuo i otišao.

Bio je to turoban sat. Nekolicina je iskoristila ponuđeno pero i mastilo i žurno pisala uz kosi drveni dimnjak jer nije bilo druge čvrste površine za pisanje. Drugi su se tiho molili ili jednostavno sedeli, čekajući.

Makdonald je molio milost za Džajlsa Makmartina i Frederika Mareja koji imaju jedva po sedamnaest godina i koje ne bi trebalo smatrati odgovornim koliko i njihove starije. Zahtev je odbijen i dečaci su sedeli zajedno, bledih lica naspram zida, držeći se za ruke.

Džejmi je osećao veliku tugu zbog njih – kao i zbog drugih ovde, odanih prijatelja i hrabrih vojnika. Za sebe je osećao samo olakšanje. Više neće brinuti, više neće morati ništa da radi. Uradio je sve što je mogao za svoje ljude, za svoju ženu, za svoje nerođeno dete. Neka se sada ovaj telesni jad okonča i on će otići zahvalan što najzad može biti miran.

Više radi reda nego što je osećao potrebu za tim, zažmurio je i počeo molitvu pokajanja, na francuskom, onako kako ju je uvek izgovarao. *Mon Dieu, je regrette...* a ipak to nije osećao; prekasno je za bilo kakvo kajanje.

Da li će naći Kler čim umre, pitao se. Ili će možda, kao što je očekivao, do daljeg biti osuđen na razdvojenost? U svakom slučaju, videće je ponovo; držao se tog ubeđenja čvršće nego što je prigrlio crkvenu doktrinu. Bog ju je dao njemu; On će mu je i vratiti.

Zaboravio je da se moli i umesto toga počeo da iza spuštenih kapaka priziva njen lik, oblinu obraza i slepoočnice, široko vedro čelo, koje ga je uvek dozivalo da ga ljubi, baš tamo, u onu malu glatku tačku između obrva, odmah iznad korena nosa, između bistrih očiju boje čilibara. Zadržao je pažnju na obliku njenih usana, pažljivo zamišljajući njihovu punu, zanosnu krivinu i njihov ukus i osećaj i radost koje su izazivale. Molitva, škripa pera i kratki prigušeni jecaji Džajlsa Makmartina utihnuli su u njegovim ušima.

Bilo je podne kada se Melton vratio, ovog puta u pratnji šestorice vojnika, kao i poručnika i službenika. Ponovo je zastao na vratima, ali je Makdonald ustao pre nego što je on uspeo da progovori.

„Ja ću prvi”, rekao je i staloženo prešao preko kolibe. Međutim, kada je sagnuo glavu da prođe kroz vrata, lord Melton mu je spustio ruku na rukav.

„Hoćete li mi reći vaše puno ime, gospodine? Moj će ga službenik zapisati.”

Makdonald je pogledao službenika, gorak osmeh iskrivio je ugao njegovih usana.

„Trofejna lista, je l' tako? Aha, dobro.” Slegnuo je ramenima i ispravio se. „Dankan Vilijam Makleod Makdonald od Glen Ričija.” Učtivo se poklonio lordu Meltonu. „Na usluzi – gospodine.” Izašao je na vrata i ubrzo se začuo zvuk jednog jedinog pištoljskog hica iz neposredne blizine.

Dečacima su dozvolili da izađu zajedno, ruku još uvek čvrsto stegnutih dok su izlazili na vrata. Ostale su ubijali jednog po jednog i svakog su pitali za ime da bi ga službenik zapisao. Službenik je sedeo na stoličici pored vrata, glave pognute nad papire u krilu, ne podižući pogled dok su muškarci prolazili pored njega.

Kada je došao red na Juana, Džejmi se s mukom izdigao na laktove i svom drugu stegnuo ruku, što je čvršće mogao.

„Uskoro ću te ponovo videti”, prošaputao je.

Juanova ruka je zadrhtala u njegovoj, ali se Kameron samo nasmejao. Zatim se jednostavno nagnuo preko, poljubio Džejmija u usta i pošao.

Šestoricu koja nisu mogla da hodaju ostavili su za kraj.

„Džejms Aleksander Malkolm Makenzi Frejzer”, rekao je polako da bi službenik mogao da to tačno napiše. „Gazda Broh Tuaraha.” Strpljivo je sricao ime, a zatim pogledao u Meltona.

„Moram da vas zamolim za uslugu, lorde, da mi pomognete da ustanem.”

Melton mu nije odgovorio, već je zurio u njega, a njegov izraz blage odvratnosti promenio se u mešavinu zapanjenosti i nečeg sličnog probuđenom užasu.

„Frejzer?” rekao je. „Od Broh Tuaraha?”

„Taj sam”, strpljivo je rekao Džejmi. Zar ovaj čovek neće malo da požuri? Jedno je pomiriti se sa tim da ćeš biti streljan, ali slušati kako ubijaju tvoje drugove nešto je sasvim drugo i ne baš smirujuće. Ruke su mu se tresle od napora da se podupre, a creva, koja se jedina nisu pomirila sa onim što sledi, grčila su se i krčala od strepnje.

„Da ti boga blesavog”, promrmljao je Englez. Sagnuo se i zagledao u Džejmija, koji je ležao u senci zida, zatim se okrenuo i rukom dao znak poručniku.

„Pomozi mi da ga iznesem na svetlo”, naredio je. Nisu bili nežni dok su to radili i Džejmi je zastenjao kada ga je bol iz noge prostrelio pravo kroz teme. Na trenutak mu se zavrtelo u glavi i nije čuo ono što mu je Melton govorio.

„Jesi li ti jakobit kojeg zovu Crveni Džejmi?”, upitao je ponovo, nestrpljivo.

Pitanje je u Džejmiju izazvalo talas straha; budu li saznali da je on čuveni Crveni Džejmi, neće ga streljati. U lancima će ga odvesti u London da mu sude – ratni trofej. A posle toga, kanap za vešanje, sečenje stomaka i vađenje utrobe dok napola zadavljen leži na platformi za vešanje. Njegova creva su još jednom dugo i bučno zakrčala; ni ona nisu imala visoko mišljenje o toj ideji.

„Ne”, rekao je što je odlučnije mogao. „Hajde da nastavimo s tim, a?”

Ne obazirući se na njegove reči, Melton se spustio na kolena i razgrnuo okovratnik na Džejmijevoj košulji. Zgrabio je Džejmija za kosu i cimnuo mu glavu unazad.

„Prokletstvo!”, rekao je Melton bodući ga prstom u grlo, odmah iznad ključne kosti. Tamo se nalazio mali trouglasti ožiljak, koji je lord izgleda i tražio.

„Džejs Frejzer od Broh Tuaraha, rida kosa i trouglasti ožiljak na vratu.” Melton je pustio kosu i čučnuo, nekako odsutno se trljajući po bradi. Zatim se pribrao i okrenuo poručniku, pokazujući na petoricu koja su ostala u kolibi.

„Vodi ostale”, naredio je. Njegove svetle obrve su se spojile od snažnog mrštenja. Stajao je iznad Džejmija i mrštio se dok su ostali škotski zarobljenici odvođeni.

„Moram da razmislim”, promrmljao je. „Boga mu, moram da razmislim!”

„Uradite to”, rekao je Džejmi, „ako ste sposobni. Što se mene tiče, ja moram da legnem.” Naslonili su ga da ispružene noge sedi uza zid na drugoj strani, ali je to bilo previše za njega posle dva dana koja je preležao kao proštac;. Prostorija se pijano naginjala i svici su mu stalno sevali pred očima. Nagnuo se u stranu i spustio, zagrlio zemljani pod i žmureći čekao da mu prođe vrtoglavica.

Melton je mrmljao sebi u bradu, ali Džejmi nije mogao da razazna reči; ionako mu nije bilo mnogo stalo do toga. Tada je na sunčevoj svetlosti prvi put je jasno video svoju nogu i bio je prilično siguran da neće poživeti toliko dugo da bude obešen.

Duboko, ljuto crvenilo od zapaljenja širilo se od sredine butine nagore, mnogo svetlije od mrlja sasušene krvi. Sama rana je bila gnojjava; kako je smrad drugih ljudi oslabio, mogao je da namiriše blagi slatkasto-odvratni miris izlučevine. Ipak, brzi metak kroz glavu izgledao je mnogo poželjnije od bola i delirijuma smrti od infekcije. Da li si čuo pucanj, upitao se i zadremao, hladna nabijena zemlja bila je glatka i utešna poput majčinih grudi ispod vrelog obraza.

U stvari, nije spavao, samo je kunjao od groznice, ali ga je Meltonov glas trgnuo.

„Grej”, govorio je glas, „Džon Vilijam Grej! Znaš li to ime?”

„Ne”, rekao je, ošamućen i zbunjen od sna i groznice. „Pazi, čoveče, il’ me ubij il’ idi, važi? Bolestan sam.”

„U blizini Karijarika.” Meltonov glas je bio podsticajan, nestrpljiv. „Dečak, dečak svetle kose, od otprilike šesnaest godina. Sreo si ga u šumi.”

Džejmi je začkiljio gore u svog mučitelja. Vid mu je bilo zamućen od groznice, ali je bilo nečeg neodređeno poznatog u licu sa finim crtama, sa onim krupnim, skoro devojačkim očima.

„Oh”, rekao je, hvatajući jedno lice iz poplave likova koji su mu nasumice promicali kroz glavu. „Momčić koji je pokušao da me ubije. Da, sećam ga se.” Ponovo je zažmurio. U čudnom stanju groznice, osećaji kao da su se preplitali. On je slomio ruku Džonu Vilijamu Greju; fina dečakova kost pod njegovom rukom je u sećanju prerasla u kost Klerine podlaktice kada ju je istrkao iz stege kamenja. Hladan magličasti vazduh pomilovao mu je lice Klerinim prstima.

„Probudi se, proklet bio!” Vrat mu je škljocnuo kada ga je Melton nestrupljivo protresao. „Slušaj me!”

Džejmi je umorno otvorio oči: „Da?”

„Džon Vilijam Grej je moj brat”, rekao je Melton. „Ispričao mi je kako se susreo s tobom. Spasao si mu život i on ti je nešto obećao – da li je to istina?”

S mnogo muke, Džejmi je misli usmerio na prošlost. Sreo je momka dva dana pre prve ustaničke bitke; škotske pobeđe kod Prestonpansa. Šest meseci prošlo je od tada, a izgledalo je kao da je prošla večnost; mnogo toga se dogodilo u međuvremenu.

„Da, sećam se. Obećao je da će me ubiti. Ali neće mi smetati ako ti to obaviš umesto njega.” Kapci su mu ponovo padali. Da li mora da bude budan da bi ga streljali?

„Rekao je da ti duguje dug časti, i to je tačno.” Melton je ustao, otriasajući pantalone na kolenima, i okrenuo se svom poručniku, koji je posmatrao ispitivanje prilično zbunjen.

„Ovo je đavolska situacija, Volase. Ova... ova jakobitska gnjida je slavna. Čuo si za Crvenog Džejmija? Onog sa poternica?” Poručnik je klimnuo glavom i radozno pogledao kaljavu figuru u blatu kod svojih nogu. Melton se ogorčeno nasmejao.

„Ne, sad ne izgleda tako opasno, zar ne? Ali on je i dalje Crveni Džejmi Frejzer, a Njegova visost bi bila prezadovoljna da čuje za tako slavnog zarobljenika. Još uvek nisu našli Čarlsa Stjuarta, ali bi nekolicina dobro poznatih jakobita skoro isto toliko zadovoljila rulju na Tauer hilu.”

„Da pošaljem poruku Njegovoj visosti?” Poručnik je posegao za svojom kutijom za poruke.

„Ne!” Melton se okrenuo i besno pogledao svog zatvorenika. „U tome je muka! Osim što je glavni mamac za vešala, ovaj prljavi bednik je takođe čovek koji je zarobio mog najmlađeg brata blizu Prestona i, umesto da ubije balavca kao što je zaslužio, spasao mu je život i vratio ga njegovim drugovima.

Time je”, rekao je kroz stisnute zube, „navukao krvavo veliki dug časti mojoj porodici!”

„Blago meni”, rekao je poručnik. „Dakle, ipak ne možete da ga predate Njegovoj visosti.”

„Ne, boga mu njegovog! Ne mogu čak ni da streljam kopile, a da ne pogazim reč datu bratu!”

Zatvorenik je otvorio jedno oko. „Ja neću nikome reći ako vi ne kažete”, predložio je i odmah ga ponovo zatvorio.

„Umukni!” Melton je potpuno izgubio živce i šutnuo zatvorenika, koji je zastenjao od udarca, ali nije rekao ništa više.

„Možda bismo mogli da ga streljamo pod nekim lažnim imenom”, korisno je predložio poručnik.

Lord Melton je prezrivo pogledao svog pomoćnika, a zatim je pogledao napolje da proceni koje je doba dana.

„Za tri sata biće mrak. Nadgledaću sahranjivanje ostalih pogubljenih zarobljenika. Nađi mala zaprežna kola i napuni ih senom. Nađi kočijaša – izaberi nekog diskretnog, Volase, to znači podmitljivog, Volase – i neka bude ovde čim se smrkne.”

„Da, gospodine. Hmm, gospodine? Šta sa zarobljenikom?” Poručnik je stidljivo pokazao prema telu na podu.

„Šta s njim?”, rekao je Melton grubo. „Suviše je slab i da puži, a kamoli da hoda. Neće taj nikuda – bar ne dok ne stignu zaprežna kola.”

„Zaprežna kola?” Zarobljenik je živnuo. U stvari, podstaknut uzbuđenjem uspeo je da se izdigne na jednu ruku. Zakravljene plave oči sijale su razrogačene od panike ispod zamršene riđe kose. „Gde me šaljete?” Melton se okrenuo od vrata i uputio mu pogled žestoke netrpeljivosti.

„Ti si vlasnik Broh Tuaraha, zar ne? Pa, šaljem te tamo.”

„Neću da idem kući! Hoću da me streljate!”

Englezi su se zgledali.

„Bunca”, značajno je rekao poručnik i Melton je klimnuo glavom.

„Sumnjam da će preživeti putovanje – ali njegova smrt bar neće ići meni na dušu.”

Vrata su se čvrsto zatvorila iza Engleza, a Džejsmi Frejzer je ostao sasvim sam – i još uvek živ.